

XÂY DỰNG VÀ NÂNG CAO ĐẠO ĐỨC CÔNG VỤ - VẤN ĐỀ CÓ Ý NGHĨA QUAN TRỌNG TRONG XÂY DỰNG ĐỘI NGŨ CÁN BỘ CÔNG CHỨC

Ths. Hoàng Thị Khánh Dung

Phó trưởng khoa Nhà nước - Pháp luật

Xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam của dân, do dân, vì dân là chủ trương, đường lối có tính chiến lược của Đảng và Nhà nước ta, xuất phát từ đòi hỏi tất yếu, khách quan của thực tiễn xây dựng và phát triển đất nước. Từ việc tập trung xác định rõ các đặc trưng cơ bản của Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, chỉ ra những hạn chế, khuyết điểm của việc xây dựng Nhà nước đó trong thời gian qua, trong Văn kiện Đại hội XI, lần đầu tiên, Đảng ta xác định những giải pháp cần triển khai thực hiện nhằm đẩy mạnh công cuộc xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam, trong đó có giải pháp: “*Xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức trong sạch, có năng lực đáp ứng yêu cầu trong tình hình mới*”.

Những điểm cần có của đội ngũ cán bộ, công chức mà chúng ta xây dựng đó là: có năng lực chuyên môn nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu công việc mà mình đảm nhiệm. Tận tâm, mẫn cán với công việc, thể hiện trách nhiệm và đạo đức công vụ trong khi thực hiện công việc được giao. Thực hiện đúng các quy định của pháp luật với ý thức tự giác và kỷ luật nghiêm minh. Kính trọng, lễ phép với nhân dân; tôn trọng quyền con người, quyền công dân; gần dân, lắng nghe ý kiến nguyện vọng của dân và khiêm tốn học hỏi nhân dân. gương mẫu trong việc chấp hành đường lối chính sách, pháp luật; tự giác rèn luyện phẩm chất đạo đức nhân cách, phong cách làm việc. Như vậy, đạo đức công vụ là một trong những yếu tố không thể xem nhẹ trong xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức ở nước ta hiện nay.

Trong bối cảnh đổi mới, hội nhập quốc tế của đất nước, đội ngũ cán bộ, công chức của nước ta ngày càng phát triển về năng lực trình độ song cũng gặp phải nhiều vấn đề nảy sinh thuộc phạm trù đạo đức.

Đạo đức là tập hợp những quan điểm của một xã hội, của một tầng lớp xã hội, của một tập hợp người nhất định về thế giới, về cách sống, về cái thiện, cái ác, danh dự, nghĩa vụ, lương tâm... Đạo đức có vai trò rất lớn trong đời sống xã hội vì các chuẩn mực đạo đức giúp cho mỗi người tự phân biệt được đâu là hành vi tốt được xã hội khuyến khích, đâu là hành vi không tốt bị xã hội lên án. Nhờ đó con người điều chỉnh hành vi của mình sao cho phù hợp với lợi ích của cộng đồng xã hội. Chính dựa trên những tiêu chuẩn đạo đức ấy mà con người luôn hướng tới cái những điều tốt đẹp (những giá trị chân, thiện, mỹ).

Cơ chế thị trường đã mở ra khả năng tiềm tàng giải phóng mọi năng lực của con người, thúc đẩy văn hóa đạo đức, khuyến khích các cá nhân phấn đấu, khẳng định và tạo lập cơ chế đãi ngộ xứng đáng với sự cống hiến. Tuy nhiên, nền kinh tế thị trường cũng có những mặt trái dễ làm cho con người sa ngã có thể bị biến chất đạo đức. Hiện nay, xã hội ta đang rất quan tâm đến vấn đề đạo đức, đến vấn đề suy thoái đạo đức đang diễn ra trong xã hội, đặc biệt là trong một bộ phận công chức. Các vụ tiêu cực liên quan đến suy thoái

đạo đức ở nước ta những năm qua làm ảnh hưởng không nhỏ đến cái nhìn của xã hội về đạo đức người công chức hiện nay. Vấn đề thực tiễn đó đặt ra một câu hỏi là phải làm sao vừa phát triển được kinh tế thị trường, vừa giữ vững được những giá trị đạo đức truyền thống của dân tộc, vừa xây dựng được các quan hệ và phẩm chất mới phù hợp với thời đại mới của sự phát triển kinh tế - xã hội bảo đảm tính định hướng xã hội chủ nghĩa?

Xét về lý luận, đạo đức công vụ trước hết là một dạng của đạo đức nói chung, được dựa trên đạo đức nói chung. Đạo đức công vụ là một phạm trù tương đối rộng, được hiểu là đạo đức thực thi công vụ của cán bộ, công chức; là những giá trị và chuẩn mực đạo đức được áp dụng cho một nhóm người nhất định trong xã hội - cán bộ, công chức trong lĩnh vực hoạt động cụ thể là công vụ. Đạo đức công vụ là hệ thống các chuẩn mực quy định nhận thức và hành động được xem là tốt hay xấu, là nên hay không nên làm trong hoạt động công vụ của người cán bộ, công chức nhằm xây dựng một nền công vụ trách nhiệm, chuyên nghiệp và trong sạch, tận tụy, công tâm. Đạo đức công vụ bao hàm đạo đức, lối sống, cách xử sự của cán bộ, công chức không chỉ trong các mối quan hệ xã hội thông thường mà còn trong phạm vi thực hiện nhiệm vụ công.

Chúng ta biết rằng, hoạt động công vụ gắn với quyền lực của nhà nước, cán bộ, công chức tùy theo cương vị công tác được trao một phạm vi quyền lực nhất định. Vì vậy, trong hoạt động công vụ sẽ có tác dụng trực tiếp tới đời sống xã hội nếu nó được thực hiện đúng đắn, ngược lại, nó sẽ đưa đến những hậu quả tai hại nếu người thực hiện hoạt động công vụ không có lương tâm, sẵn sàng chà đạp lên luật pháp để trục lợi. Xuất phát từ những vấn đề trên, thông qua những chính sách pháp luật, Nhà nước ta đã chú trọng việc xây dựng, bồi dưỡng đạo đức công vụ, biểu hiện tập trung ở đạo đức công chức, hướng đến mục đích cao nhất của nền công vụ là phục vụ nhân dân.

Có thể thấy rõ, công chức thi hành công vụ trên cơ sở các quy định của pháp luật. Tuy nhiên, thái độ, tinh thần, trách nhiệm, ý thức của công chức trong quá trình thực thi công vụ trong mối quan hệ với công dân phụ thuộc rất nhiều vào đạo đức công vụ. Pháp luật có được thực thi hay không, phụ thuộc rất nhiều vào đạo đức công vụ. Đạo đức công vụ của cán bộ, công chức là yếu tố cốt lõi bảo đảm cho hoạt động và quản lý nhà nước có hiệu quả. Trong nền kinh tế thị trường đòi hỏi có những cơ chế, quy định pháp luật tốt hơn, phù hợp hơn để duy trì và phát huy cao nhất các giá trị cơ bản của nền công vụ - một nền công vụ vì dân. Bởi vậy, việc hình thành nên các chuẩn mực về tư cách đạo đức công vụ của người cán bộ, công chức là rất quan trọng.

Trên thực tế, ở nước ta các chuẩn mực về công chức và đạo đức công vụ đã được nhà nước ban hành dưới các hình thức văn bản quy phạm pháp luật. Từ những nội dung cơ bản này, Chính phủ và chính quyền các cấp, các cơ quan, tổ chức có thẩm quyền của nhà nước đã ban hành nhiều văn bản quy phạm pháp luật để tổ chức thực hiện và quản lý sâu rộng hơn, cụ thể hơn trong các hoạt động của nền công vụ. Đó là các quy định pháp luật về xây dựng cơ chế tuyển dụng và bổ nhiệm cán bộ, công chức một cách minh bạch; những quy định nhằm tăng cường tính minh bạch thông qua việc công khai và giám sát đối với tài sản và trách nhiệm cá nhân, hoặc các quy định nhằm nâng cao đạo đức công vụ, hạn chế tiêu cực như sách nhiễu, vòi vĩnh, hối lộ... Các quy định về đạo đức công vụ của cán bộ, công chức đã được thể hiện trong nhiều văn bản như Luật Cán bộ, công chức,

Luật Viên chức, Luật Phòng chống tham nhũng, Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí...

Trên cơ sở nghiên cứu về đạo đức công vụ, theo tôi đề xây dựng và nâng cao đạo đức công vụ của cán bộ, công chức cần thực hiện một số giải pháp sau đây:

Một là, xây dựng và ban hành Luật đạo đức công vụ trên cơ sở các quy định đã có về đạo đức cán bộ, công chức và công vụ đã được quy định ở Luật cán bộ, công chức; Luật Phòng, chống tham nhũng và Luật Thực hành tiết kiệm, chống lãng phí...

Hai là, thực hiện tốt nguyên tắc quản lý cán bộ, công chức, trong đó chú ý kết hợp giữa tiêu chuẩn chức danh, vị trí việc làm và chỉ tiêu biên chế;

Ba là, tăng cường công tác giáo dục, bồi dưỡng phẩm chất và năng lực cho cán bộ, công chức, đề cao trách nhiệm thực hiện các quy định của pháp luật, cần, kiệm, liêm, chính, chí công, vô tư, giữ gìn lối sống giản dị, trong sạch, vững mạnh, tôn trọng và tận tụy phục vụ nhân dân;

Bốn là, thực hiện tốt dân chủ ở cơ sở nhằm tạo điều kiện để cán bộ, công chức và nhân dân kiểm tra giám sát các hoạt động của cán bộ, công chức; việc chi tiêu tài chính công;

Năm là, chú trọng công tác khen thưởng và xử lý vi phạm, phát hiện và xử lý nghiêm minh các hành vi vi phạm pháp luật; nêu cao đạo đức công chức, công vụ, khen thưởng, động viên kịp thời gương người cán bộ, công chức mẫu mực với công vụ.

Tóm lại, công chức là lực lượng quan trọng quyết định sự thành công của công cuộc cải cách nền hành chính Nhà nước trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước hiện nay. Vì vậy, đạo đức công chức luôn là vấn đề được Đảng, Nhà nước ta quan tâm hàng đầu trong công việc giáo dục và đào tạo đội ngũ này, nhằm đảm bảo hoạt động hoàn thiện của nền hành chính và là giải pháp hữu hiệu nhất để xây dựng thành công nhà nước pháp quyền XHCN Việt Nam. Với ý nghĩa đó, đạo đức công chức cần được chuẩn mực trở thành bắt buộc mang tính nguyên tắc dựa trên pháp luật và phải được triển khai sâu rộng trong toàn bộ hệ thống các cơ quan nhà nước, đặc biệt là các cơ quan hành chính nhà nước. Phát huy đạo đức công vụ chính là đề cao trách nhiệm phục vụ đất nước, phục vụ nhân dân của người cán bộ, công chức; từ đó củng cố lòng tin của người dân vào bộ máy nhà nước.